

Ὁ Ἅγιος Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Μιλούτιν*

Μνήμη: 29ῆ Ὀκτωβρίου

Ο ἍΓΙΟΣ Βασιλεὺς Στέφανος Μιλούτιν, υἱὸς τοῦ Βασιλέως Οὐρεση τοῦ Α΄ τῆς Δυναστείας τῶν Νεμάνια καὶ τῆς Ἁγίας Βασιλίσσης Ἐλένης, γεννήθηκε τὸ ἔτος 1253 καὶ ἐνθρονίσθηκε τὸ ἔτος 1282.

Εἶναι γνωστὸς ὡς μεγάλος Κτήτωρ Ναῶν καὶ Μονῶν καὶ ὡς Ζηλωτὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως καὶ τῆς Φιλανθρωπίας.

Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Βασιλεὺς τῆς Σερβίας σύναψε διαρκῆ φιλία καὶ συγγένεια μετὰ τὸν Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρόνικο Β΄ Παλαιολόγο διὰ τῆς Σερβοβυζαντινῆς Συνθήκης Εἰρήνης τοῦ 1299. Ὡς ἀποτέλεσμα αὐτῆς, ὁ διαζευγμένος ἤδη Σέρβος Ἡγεμόνας ἐνυμφεύθηκε τὴν ἀνήλικη θυγατέρα τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Πριγκίπισσα Σιμωνίδα.

Ἐνωρίτερα, ὅταν ὁ Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Μιχαὴλ Η΄ ὁ Παλαιολόγος, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν εἶχε ἀποδεχθῆ τὴν οὐνιτικοῦ τύπου Ἐνωσι μετὰ τὸν Πάπα τῆς Ρώμης, προσεπάθησε νὰ προσεταιρισθῆ

καὶ τοὺς Σέρβους στὴν ἄνομη πολιτικὴ του, ἀπέστειλε τὴν θυγατέρα του Ἄννα στὴν αὐλὴ τοῦ Βασιλέως Οὐρεση ὡς προσφορά στὸν Μιλούτιν. Ἡ Ἄννα καὶ ἡ συνοδία τῆς ἦταν μέσα στὴν χλιδὴ καὶ τὴν πολυτέλεια, ὅμως τοῦτο ὄχι μόνον δὲν ἐκτιμήθηκε ἀπὸ τὸν Σέρβο Ἡγεμόνα, ἀλλὰ προεκάλεσε τὴν ἀποστροφή του.

Ὁ Ἅγιος Βασιλεὺς Μιλούτιν ἐμπόδισε τὴν διάδοσι τοῦ Οὐνιτισμοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Παλαιολόγου, τὸν ὁποῖον ἀντιμετώπισε μετὰ ἐπιτυχία στὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ τὸν ἐνίκησε. Ἐπίσης, ἀντιμετώπισε μετὰ ἐπιτυχία τὶς ἐχθρικές ἐπιβουλές τοῦ Βασιλέως τῆς Βουλγαρίας Σισμάν καὶ τοῦ Χάνου τῶν Τατάρων Νογκαί ὑπερασπιζόμενος τὰ ἐδάφη τῆς πατρίδος του, καθ' ὅσον προσευχόταν διαρκῶς στὸν Θεὸ καὶ ἤλπιζε εἰς Αὐτόν.

Ἀπὸ τὴν στιγμή πού ἀνῆλθε στὸν Θρόνο, ὁ Ἅγιος Βασιλεὺς Στέφανος Μιλούτιν

Έκανε ένα έντελῶς πρωτότυπο καὶ έντυπωσιακὸ τάμα στὸν Θεό, τὸ ὁποῖο ἐτήρησε ἀπαρεγκλίτως: **νὰ ἀνεγείρῃ ἕναν Ναὸ γιὰ κάθε ἔτος ποὺ θὰ βασίλευε!** Καὶ πράγματι, παρέμεινε στὸν Θρόνο 42 ὀλόκληρα ἔτη, καὶ ἀνήγειρε ἀκριβῶς 42 μνημειώδεις Ναοὺς καὶ Μονές ὡς προφορὰ εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης στὸν Κύριο!

Τοιοτοτρόπως, γέμισε τὴν γῆ τῆς Σερβίας μὲ θαυμάσιους Ναοὺς, μεταξύ τῶν ὁποίων τοῦ Τρεσκόδατς, τῆς Γκρατσάνιτσα, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ναγκορίτσινο, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Λιέβισκα τοῦ Πρίζρεν, τῆς Βασιλικῆς Ἐκκλησίας τῆς Μονῆς Στουντένιτσα, τῆς Μπάνισκα κλπ., οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν μέχρι σήμερα πραγματικὰ ἀριστουργήματα ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διακοσμῆσεως.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Σερβία, ἔκτισε τὸ Καθολικὸ τῶν Εἰσοδίων τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου στὸ Ἅγιον Ὄρος, τὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου στὴν Κωνσταντινούπολι μὲ ξενῶνες, πτωχοκομεῖα καὶ νοσοκομεῖα, τὸν περίφημο Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Ὀρφανοῦ στὴν Θεσσαλονίκη, ὡς καὶ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἐπίσης, τὸν Ναὸ τῶν Ἀρχαγγέλων στὴν Ἁγία Πόλι τῆς Ἱερουσαλήμ, τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στὴν Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ, τῆς Ἁγίας Σοφίας στὴν Σόφια τῆς Βουλγαρίας κ.ἄ.

Ὁ Ἅγιος Βασιλέας Μιλούτιν ἦταν ὑπόδειγμα φιλευσπλαγχνίας καὶ γενναιοδωρίας, ἀνεγείροντας συνεχῶς νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, πτωχοκομεῖα καὶ σχολεῖα.

Προέβαινε δὲ σὲ μία έντελῶς πρωτότυπη πρακτικὴ ἐξασκήσεως ἐλεημοσύνης μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια: Περιήρχετο τὶς νύκτες ἀνάμεσα στὸν λαό, μεταμφιεσμένος, καὶ ἔδιδε πλουσιοπάροχη βοήθεια ὅπου διεπίστωνε ὁ ἴδιος ὅτι ὑπῆρχε μεγάλη ἀνάγκη!

Ὁ ἀξιόπιστος Βιογράφος τοῦ Ἁγίου Ἀρχιεπίσκοπος Δανιὴλ ἀναφέρει χαρακτηριστικὰ ἐπ' αὐτοῦ:

«Ὅταν νύκτωνε, ὁ φιλόχριστος δέσποτάς μου ἐπιτελοῦσε τοῦτο τὸ ὑπέροχο καὶ θεοφιλὲς ἔργο, τὸ ὁποῖο δὲν ἐγνώριζε κανεὶς: ἀφαιροῦσε ἀπὸ ἐπάνω του τὰ αὐτοκρατορικὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα φοροῦσε τὴν ἡμέρα, καὶ ἐνδύοταν μὲ ἄθλια καὶ παλαιὰ ροῦχα, καλύπτοντας καὶ τὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀναγνωρίσῃ κανεὶς. Ἐπαιρνε μαζί του δύο ἢ τρεῖς δούλους του, τοὺς ὁποίους διέτασσε νὰ μὴ ἀποκαλύψουν σὲ κανέναν ἀπὸ ὅσα βλέπουν, καὶ μετέφερε μαζί του μεγάλη ποσότητα χρυσοῦ καὶ ἄλλων ἀπαραιτήτων πραγμάτων γιὰ νὰ διανεῖμῃ στοὺς πτωχοὺς. Διότι, ἐπιτελοῦσε τὴν ἐλεημοσύνη χωρὶς ὑποκρισία καὶ ἀγαποῦσε πραγματικὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ περιφρονημένους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξερχόταν ἀπὸ τὸ Παλάτι του καὶ εἰσερχόταν ἀπαρατήρητος στὶς κατοικίες τῶν πτωχῶν, καὶ τοὺς μοίραζε χρήματα, τροφίμα καὶ ροῦχα, ἐνῶ ἐκεῖνοι δὲν γνῶριζαν ποῖος τοὺς τὰ ἔδινε. Αὐτὰ ἔπραττε ὁ μακαριστὸς Βασιλιάς μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του»!...

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὴν νύκτα μούσκειε τὸ προσκέφαλό του μὲ τὰ δάκρυά του, λέγοντας στὸν ἑαυτό του:

«Ἐγειρε, ὀκνηρέ, γιὰ νὰ εἶσαι ἔτοιμος πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη. Ἄν καὶ εἶσαι συνηθισμένος στὶς ἀμαρτίες, σύνελθε καὶ μετανόησε, διότι σὲ ἀναμένουν ἡ

Κρίσις, τὰ αἰώνια βάσανα καὶ τὸ ἄσβεστο πῦρ»!...

Ὁ Ἅγιος Βασιλέας Μιλούτιν ἦταν πολὺ ἀφωσιωμένος στὴν Ὁρθόδοξη Πίστι καὶ τὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Στὸν καιρὸ του, ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἤγκασε καὶ προώδευσε. Τοὺς δὲ ἁγίους Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς τοὺς ἐκτιμοῦσε πάρα πολὺ καὶ τοὺς ἀπέδιδε κάθε σεβασμὸ πού τοὺς ἀνῆκε, μὴ ἀποφεύγοντας νὰ ἀσπάζεται εὐλαβικὰ τὴν χεῖρα ἀκόμη καὶ τῶν πολὺ νέων στὴν ἡλικία Ἱερέων, πρὸς μεγάλη τους ἔκπληξι καὶ ἀμηχανία, ἀλλὰ καὶ πρὸς παραδειγματισμὸ τοῦ λαοῦ. Πράγματι, ὁ σεβασμὸς του καὶ ἡ ταπεινώσις του ἦταν ὑποδειγματικά!

Παρέδωσε δὲ τὴν ἁγία ψυχὴ του εἰρηνικὰ στὰ χεῖρια τοῦ Κυρίου καὶ Λυτρωτοῦ του τὴν 29ῆ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1321. Ἐπὶ τῆς ἁγίας σοροῦ του ἐτελέσθη μεγαλοπρεπῆς Ἐξόδιος Ἀκολουθία καὶ τὸ Λείψανό του κατετέθη στὸν τάφο, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος εἶχε ἐτοιμάσει γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του, στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνου στὴν Μονὴ Μπάνισκα στὸ Κοσσυφοπέδιο.

Μετὰ παρέλευσιν δύο καὶ ἡμισυ ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκδημίας του, ἄρχισαν νὰ συμβαίνουν θαυμαστὰ σημεῖα στὸν τάφο τοῦ Βασιλέως Μιλούτιν, καὶ ἔτσι ὁ Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Σάββας μὲ τὴν Ἀδελφότητά του, ἀφοῦ ἐτέλεσαν ἱερὰ Ἀγρυπνία, προσέβησαν σὲ ἐκταφὴ καὶ ἀνεκάλυψαν τὸ ἱερὸ Λείψανο ἐντελῶς ἄφθαρτο, ἐφ' ὅσον δὲν ἔλλειπε οὔτε τρίχα τῆς τιμίας Κεφαλῆς του!

Τὸ σκῆνωμα τοῦ Ἁγίου Βασιλέως τὸ ἐτοποθέτησαν σὲ εἰδικὰ διακοσμημένη λάρνακα στὸν Ναὸ τῆς Μονῆς, ἐνώπιον τῆς Εἰκόνης τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ.

Ὅταν ἡ σύζυγός του Βασίλισσα Σιμωνίδα, ἡ ὁποία μετὰ τὴν Κοίμησί του ἐπέστρεψε στὸν πατέρα της στὴν Κωνσταντινούπολι, ἔμαθε γιὰ τὸ Θαῦμα αὐτό, κατεσκεύασε μίαν Κανδήλα ἀπὸ χρυσὸ καὶ κέντησε ἓνα πολύτιμο ὕφασμα ὡς σκέ-

πασμα γιὰ τὴν λάρνακα τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου καὶ τὰ ἔστειλε στὴν Μονὴ Μπάνισκα. Συγκλονισμένη δὲ ἀπὸ τὸ γεγονός, ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον καὶ ἔγινε Μοναχὴ στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου στὴν Κωνσταντινούπολι.

Τὸ ἱερὸ Λείψανο τοῦ Ἁγίου Βασιλέως παρέμεινε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Μπάνισκα μέχρι τὴν εἰσβολὴ τῶν Τούρκων στὴν Σερβία τὸ 1389, ὅταν μεταφέρθηκε στὴν Τρέπτσα διότι οἱ Τούρκοι πυρπόλησαν τὸ Μοναστήρι.

Ἀργότερα, τὸ 1460, ἐξ αἰτίας τῆς τουρκικῆς βαρβαρότητος, ὁ Μητροπολίτης Σιλουανὸς μετέφερε τὸ ἱερὸ Λείψανο στὴν Σόφια τῆς Βουλγαρίας, ὅπου φυλάσσεται μέχρι σήμερα στὸν Ναὸ τῆς Ἁγίας Μάρτυρος Κυριακῆς ἢ ὅπως ἀποκαλεῖται «τοῦ Ἁγίου Κράλη (Βασιλέως)».

Ἡδὴ δὲ ἡ Ἱερὰ Μονὴ Μπάνισκα στὸ Κοσσυφοπέδιο ἀναστηλώνεται καὶ ἀναμένεται ἡ ἐπιστροφὴ τμήματος τοῦ ἱ. Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σέρβου Βασιλέως Στεφάνου Μιλούτιν εἰς Αὐτήν. Ἡ μνήμη του ἐωρτάζεται τὴν 30ῆ Ὀκτωβρίου.

Ἁγιε Βασιλέα Στέφανε Μιλούτιν, διαφύλαξέ μας στὴν Ὁρθόδοξη Πίστι καὶ τὴν Φιλανθρωπία καὶ πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν!

Κύριες Πηγές:

– Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου Βασιλέως Μιλούτιν τῆς Μπάνισκα, Ἱστοσελίδα τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς Ράσκακας καὶ Πριζρένης τῆς Ἐκκλησίας Σερβίας, 16.9.2008.

– Ἁγίου Νικολάου Βελμίροβιτς, Ὁ Πρόλογος τῆς Ἀχρίδος, τ. 10/Ὀκτώβριος, σελ. 344-348, ἐκδ. Ἄθως, Ἀθήνα 2009.

– Νέος Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τ. 2ος/Ὀκτώβριος, σελ. 355-356. ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήναι 2004.

(*) Περιοδ. «**Ἅγιος Κυπριανός**», ἀριθ. 352/Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 2009, σελ. 373-375.